

Załącznik do Uchwały Nr XL/388/2014
Rady Miasta Mława
z dnia 20 maja 2014 roku

GMINNY PROGRAM WSPIERANIA RODZINY NA LATA 2014 - 2016

SPIS TREŚCI

1. WPROWADZENIE	3
2. PODSTAWY PRAWNE DOKUMENTU	4
3. DIAGNOZA ŚRODOWISKA I PROBLEMU	5
4. KOORDYNATOR PROGRAMU	8
5. CZAS REALIZACJI PROGRAMU	9
6. ODBIORCY PROGRAMU	9
7. CELE I ZADANIA PROGRAMU	9
8. REALIZATORZY PROGRAMU	13
9. FINANSOWANIE PROGRAMU.....	14
10. MONITORING PROGRAMU	14

1. WPROWADZENIE

Niniejszy dokument został opracowany zgodnie z art. 179 ust. 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Fundamentem tego Programu jest przede wszystkim dobro dzieci, które potrzebują szczególnej troski i pomocy ze strony dorosłych. Środowisko to powinno zapewnić harmonijny rozwój, przyszłą samodzielność życiową, a także ochronę przysługujących im praw i wolności oraz dobra rodziny, która jest podstawową komórką społeczeństwa oraz naturalnym środowiskiem wychowawczym dziecka.

Rodzina szczególnie oddziałuje na osobowość dziecka, przekazując mu swój system wartości, tradycji, ukierunkowując jego aktywność i postępowanie na całe życie. Może skutecznie przeciwdziałać niekorzystnym zjawiskom zarówno w okresie dzieciństwa jak i w okresie dojrzewania młodzieży.

Jednak nie wszystkie rodziny prawidłowo realizują zadania opiekuńcze, wychowawcze, socjalizacyjne i ekonomiczne. W dysfunkcyjnych rodzinach występują problemy, które zakłócają ich funkcjonowanie oraz zaburzają prawidłowy rozwój dziecka i proces wychowawczy. Trudności w rodzinie mogą być spowodowane:

- czynnikami zewnętrznymi takimi jak np. bezrobocie, długotrwała choroba,
- czynnikami tkwiącymi w samej rodzinie tj. uzależnienia, przestępczość, przemoc w rodzinie, brak umiejętności wychowawczych, zaniedbywanie obowiązków.

Dzieci dorastające w dysfunkcyjnych rodzinach nabywają nieprawidłowe wzorce funkcjonowania, co odzwierciedla się negatywnie na jej członkach, a tym samym na całym społeczeństwie.

Skuteczna ochrona dzieci i pomoc im może być osiągnięta we współpracy ze środowiskiem lokalnym (w tym sąsiedzkim), sądami i ich organami pomocniczymi, Policją, instytucjami oświatowymi, służbą zdrowia, Kościołem i związkami wyznaniowymi oraz organizacjami pozarządowymi.

Wsparcie rodziny powinno być w miarę możliwości wczesne i mieć charakter profilaktyczny. Wszelkie działania powinny być prowadzone za zgodą rodziny i z jej aktywnym udziałem, uwzględniając zasadę pomocniczości.

Prowadzenie profilaktycznych działań wspierających dziecko w rodzinie jest formą pomocy tańszą i bardziej skuteczną. Natomiast praca z rodziną biologiczną w przypadku, gdy zaistnieje konieczność umieszczenia dziecka w rodzinie zastępczej, ma na celu jak najszybszy powrót dziecka do rodziny. Dlatego działania wspierające w utrzymaniu pełnej rodziny są ze

względów społecznych i ekonomicznych szczególnie wskazane także z uwagi na obniżenie kosztów związanych z pobytem dziecka w rodzinnej lub instytucjonalnej pieczy zastępczej.

2. PODSTAWY PRAWNE DOKUMENTU

Przy opracowywaniu Programu Wspierania Rodziny wzięto pod uwagę następujące akty prawne:

- **Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej** (Dz. U. z 2013 r. poz. 135 z późn. zm.) reguluje zasady wspierania i pracy z rodziną, omawia organizację pomocy i wychowania dziecka, pieczę zastępczą, pomoc dla osób usamodzielnionych, określa zadania administracji publicznej we wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.
- **Ustawa z dnia 12 marca 2004r. o pomocy społecznej** (Dz. U. z 2013 r. poz. 182 z późn. zm.) określa zadania w zakresie pomocy społecznej, rodzaje i zasady udzielania świadczeń.
- **Ustawa z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych** (Dz. U. z 2013 r. poz. 1456) określa warunki nabywania prawa do świadczeń rodzinnych oraz zasady ustalania, przyznawania i ich wypłacania.
- **Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi** (Dz. U. z 2012 r. poz. 1356 z późn. zm.) określa zadania w zakresie przeciwdziałania alkoholizmowi, prowadzenia działań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych.
- **Ustawa z dnia z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii** (Dz. U. z 2013 r. poz. 124 z późn. zm.) określa zasady przeciwdziałania narkomanii.
- **Ustawa z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów** (Dz. U. z 2012 r. poz. 1228 z późn. zm.) określa zasady pomocy państwa osobom uprawnionym do alimentów na podstawie tytułu wykonawczego, w przypadku bezskuteczności egzekucji.
- **Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie** (Dz. U. Nr 180 poz. 1493 z późn. zm.) określa zadania w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie, zasady postępowania wobec osób dotkniętych przemocą w rodzinie i wobec osób stosujących przemoc w rodzinie.
- **Ustawa z dnia 24 kwietnia 2003r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie** (Dz. U. z 2010 r. Nr 234 poz. 1536 z późn. zm.) dot. m.in. zasad współpracy organów administracji publicznej z organizacjami pozarządowymi.

- **Ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym** (Dz. U. z 2013 r. poz. 594 z późn. zm.)
- **Ustawa z dnia 20 kwietnia 2004r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy** (Dz. U. z 2013 r. poz.674 z późn. zm.) określa zadania państwa o zakresie promocji zatrudnienia, łagodzenia skutków bezrobocia oraz aktywizacji zawodowej.

3. DIAGNOZA ŚRODOWISKA I PROBLEMU

Miasto Mława położone jest w północnej części woj. mazowieckiego. Na dzień 31 grudnia 2013 roku liczba mieszkańców Mławy wynosiła 30 074 osób, w tym 15 820 kobiet i 14 254 mężczyzn. W ogólnej liczbie mieszkańców 5459 osób (18,15%) to dzieci i młodzież do lat 17.

W mieście Mława bezrobocie na dzień 31.12.2013 r. wynosiło 15,3%, a skala bezrobocia przedstawia się następująco:

Tabela nr 1. Osoby bezrobotne

Bezrobotni	Rok 2013
Ogółem	2085
w tym: kobiet	1044
Z prawem do zasiłku ogółem	374
w tym kobiet	188

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Mławie

Na terenie miasta Mława funkcjonują:

- Publiczne i niepubliczne placówki oświatowe,
- Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna,
- Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy,
- Miejski Dom Kultury,
- Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa,
- Baza sportowa: Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji, obiekty sportowe i boiska przyszkolne,
- Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej (MOPS),

- Miejska Biblioteka Publiczna
- Organizacje pozarządowe

Wyżej wymienione podmioty pozwalają dzieciom i młodzieży realizować swoje zainteresowania, a także organizują im czas wolny, pomoc w nauce. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Mławie prowadzi pozalekcyjne zajęcia opiekuńczo-wychowawcze.

Zapewniona jest pomoc rodzinie i dzieciom sprawiającym problemy wychowawcze, zagrożone demoralizacją, przestępczością lub uzależnieniami. Również dzieci i młodzież otrzymują pomoc w pokonywaniu trudności szkolnych. Organizowany jest również czas wolny. Rodzice mają możliwość uczestnictwa w imprezach integracyjnych, okolicznościowych oraz warsztatach edukacyjnych.

Punktem wyjścia do określenia zadań Gminnego Programu Wspierania Rodziny jest analiza danych o osobach i rodzinach objętych wsparciem przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Mławie oraz analiza społeczna Miasta, co przedstawiają poniższe zestawienia.

Tabela nr 2. Rodziny korzystające z pomocy MOPS

Rok	Liczba rodzin ogółem	Liczba osób w tych rodzinach	% mieszkańców korzystających z pomocy społecznej	Liczba rodzin z dziećmi	Liczba osób w rodzinach
2012	809	2122	7,02%	367	1550
2013	828	2207	7,34%	388	1632

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Mławie

Tabela nr 3. Powody udzielania pomocy rodzinom przez MOPS

L.p.	Powód przyznania pomocy	Liczba rodzin	
		2012	2013
1.	Ubóstwo	515	623
2.	Sieroctwo	0	1
3.	Bezdomność	23	34
4.	Bezrobocie	438	476
5.	Niepełnosprawność	253	246

6.	Długotrwała lub ciężka choroba	191	215
7.	Przemoc w rodzinie	181	159
8.	Potrzeba ochrony macierzyństwa lub wielodzietności	74	94
9.	Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego	157	239
	w tym: rodziny niepełne	91	133
	rodziny wielodzietne	79	90
10.	Trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z Zakładu karnego	12	13
11.	Alkoholizm	78	108
12.	Narkomania	3	2
13.	Zdarzenia losowe	1	0

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Mławie

Z przedstawionej tabeli wynika, że najczęstszą przyczyną przyznawania pomocy w latach ubiegłych było: ubóstwo, bezrobocie, niepełnosprawność, długotrwała lub ciężka choroba, bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego, przemoc w rodzinie, alkoholizm.

Problemy opiekuńczo - wychowawcze stanowią przyczynę umieszczenia dzieci i młodzieży w placówkach opiekuńczo - wychowawczych lub resocjalizacyjnych, a dla dorosłych ofiar przemocy domowej są powodem szukania schronienia i porad w instytucjach i organizacjach pozarządowych.

Problem bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego stanowił w 2013 r. 28,86% ogółu rodzin korzystających ze świadczeń pomocy społecznej.

Z danych z Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie na terenie Miasta Mława na dzień 31.01.2014 r. było 39 rodzin zastępczych, w tym:

Tabela nr 4. Rodziny zastępcze

Forma rodzinnej pieczy zastępczej	Liczba rodzin	Liczba dzieci w rodzinach
Rodzina zastępcza spokrewniona	24	35
Rodzina zastępcza zawodowa, w tym rodzina zawodowa zastępcza pełniącą funkcję pogotowia rodzinnego	4	5
Rodzina zastępcza niezawodowa	2	5
Dom dziecka	9	21

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Mławie

W 2013 r. w placówkach opiekuńczo-wychowawczych przebywało 29 dzieci z terenu miasta Mława.

W 2012 roku ustanowiono w Mławie 7 rodzin zastępczych, w tym 5 spokrewnionych i 2 niezawodowe.

W 2013 r. ustanowiono w Mławie 5 rodzin zastępczych, w tym 3 spokrewnione, 1 zawodową rodzinę zastępczą pełniącą funkcję pogotowia rodzinnego i 1 niezawodową.

W 2013 r. z rodzin zastępczych do rodzin biologicznych powróciło 2 dzieci.

W 2012 r. zatrudniony został 1 asystent rodziny, który we współpracy z członkami rodziny i w konsultacji z pracownikami socjalnymi opracowywał plan pracy z rodziną, w ramach których zostało udzielone następujące wsparcie:

- wzmocnienie roli i funkcji rodzin,
- rozwijanie umiejętności opiekuńczo-wychowawczych rodzin,
- podniesienie świadomości w zakresie planowania i funkcjonowania rodzin,
- dążenie do reintegracji rodzin,
- pomoc w opiece i wychowaniu dzieci,
- pomoc w dostępie do poradnictwa specjalistycznego.

4. KOORDYNATOR PROGRAMU

Koordinatorem Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2014 – 2016 jest Dyrektor Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Mławie.

5. CZAS REALIZACJI PROGRAMU

Realizacja Gminnego Programu Wspierania Rodziny została zaplanowana na lata 2014 – 2016. Jest to dokument otwarty i może podlegać okresowej weryfikacji, modyfikacji i uzupełnieniu.

6. ODBIORCY PROGRAMU

1. Adresatami Programu są rodziny zamieszkałe na terenie Miasta Mława przeżywające trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych (rodziny dotknięte bezrobociem, ubóstwem, doświadczające przemocy w rodzinie, uzależnione od alkoholu, narkotyków i innych używek, małoletnie matki i ojcowie oraz rodziny przeżywające trudności związane ze stanem zdrowia swoim i dzieci, zdarzeniami losowymi, sytuacjami kryzysowymi, zagrożone umieszczeniem dzieci w pieczy zastępczej bądź też takie, którym została odebrana lub ograniczona władza rodzicielska) oraz dzieci i młodzież zagrożona demoralizacją.
2. Przedstawiciele instytucji oraz służb pracujących na rzecz dziecka i rodziny.

7. CELE I ZADANIA PROGRAMU

Cel główny Programu

Wsparcie rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych oraz tworzenie warunków sprzyjających jej prawidłowemu funkcjonowaniu

Cele szczegółowe Programu

1. Podejmowanie działań profilaktycznych sprzyjających umacnianiu rodziny
2. Wspieranie rodzin w wychowaniu dziecka oraz w pełnieniu funkcji opiekuńczej i wychowawczej
3. Podejmowanie i koordynacja działań na rzecz powrotu dziecka do rodziny naturalnej.
4. Promowanie i organizowanie różnorodnych form integracji rodziny ze społecznością lokalną.

Zadania	Wskaźniki realizacji działań	Przewidywana wartość wskaźnika na koniec roku	Osoba, zespół, partnerzy odpowiedzialni za realizację
1. Podejmowanie działań profilaktycznych sprzyjających umacnianiu rodziny			
Monitorowanie środowisk zagrożonych uzależnieniami i motywowanie do leczenia/terapii ze szczególnym uwzględnieniem rodzin z dziećmi	<ul style="list-style-type: none"> • Liczba rodzin z uzależnieniami • Liczba osób, które podjęły leczenie/terapię • Liczba spraw skierowanych do Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych 	<ul style="list-style-type: none"> • 108 • 21 • 45 	<ul style="list-style-type: none"> • MOPS (pracownicy socjalni) • Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
Realizowanie zadań związanych z przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie oraz zapobieganie szerzeniu się patologii wśród dzieci młodzieży	<ul style="list-style-type: none"> • Liczba Niebieskich Kart • Liczba spraw skierowanych do Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych • Liczba spraw skierowanych do sądu o wgląd w sytuację rodziny 	<ul style="list-style-type: none"> • 8 • 4 • 45 	<ul style="list-style-type: none"> • MOPS (pracownicy socjalni) • Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych • Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie
Realizowanie projektów mających na celu wspieranie rodziny	<ul style="list-style-type: none"> • Liczba projektów realizowanych na terenie Miasta Mława 	<ul style="list-style-type: none"> • 7 	<ul style="list-style-type: none"> • MOPS (pracownicy socjalni, asystent rodziny, pedagog), • Wychowawcy pozalekcyjnych zajęć opiekuńczo-wychowawczych • Organizacje pozarządowe
2. Wspieranie rodziny w wychowaniu dziecka oraz w pełnieniu funkcji opiekuńczej i wychowawczej			
Udzielanie pomocy finansowej i rzeczowej – dożywianie dzieci w szkołach, przedszkolach, żłobku, finansowanie wypoczynku letniego	<ul style="list-style-type: none"> • Liczba rodzin korzystających z pomocy finansowej i rzeczowej • Liczba dzieci otrzymujących 	<ul style="list-style-type: none"> • 765 	<ul style="list-style-type: none"> • MOPS (pracownicy socjalni)

	<p>dożywianie</p> <ul style="list-style-type: none"> Liczba dzieci uczestniczących w wypoczynku 	<ul style="list-style-type: none"> 533 15 	
Zapewnienie wsparcia asystenta rodziny rodzinom przeżywającym trudności opiekuńczo-wychowawcze	<ul style="list-style-type: none"> Liczba asystentów rodziny Liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny 	<ul style="list-style-type: none"> 1 14 	<ul style="list-style-type: none"> MOPS Asystent/ci rodziny
Organizowanie czasu wolnego dzieci i młodzieży, pomoc w odrabianiu lekcji	<ul style="list-style-type: none"> Liczba dzieci uczęszczających na zajęcia opiekuńczo-wychowawcze Liczba lokali, w których odbywają się pozalekcyjne zajęcia opiekuńczo-wychowawcze 	<ul style="list-style-type: none"> 185 4 	<ul style="list-style-type: none"> MOPS Wychowawcy pozalekcyjnych zajęć opiekuńczo-wychowawczych
Praca z rodziną – poradnictwo specjalistyczne (m.in. psychologiczne, pedagogiczne, prawne, socjalne)	<ul style="list-style-type: none"> Ilość rodzin korzystających z poradnictwa specjalistycznego 	<ul style="list-style-type: none"> 488 	<ul style="list-style-type: none"> MOPS (pracownicy socjalni) Specjaliści (prawnik, psycholog, pedagog i pracownik socjalny)
Współfinansowanie pobytu dziecka w rodzinie zastępczej, placówce opiekuńczo-wychowawczej (domu dziecka)	<ul style="list-style-type: none"> Liczba rodzin objętych pomocą 	<ul style="list-style-type: none"> 17 	<ul style="list-style-type: none"> MOPS
3. Podejmowanie i koordynacja działań na rzecz powrotu dziecka do rodziny naturalnej			
Utrzymywanie kontaktów dzieci z rodzicami biologicznymi z wyjątkiem przypadków, w których sąd zakazał takich kontaktów	<ul style="list-style-type: none"> Liczba rodzin, w których podjęto takie działania 	<ul style="list-style-type: none"> 10 	<ul style="list-style-type: none"> MOPS (pracownicy socjalni) Szkoły Przedszkola Kuratorzy,
Udzielanie pomocy rodzinom biologicznym w poszukiwaniu, podejmowaniu i utrzymywaniu pracy zarobkowej	<ul style="list-style-type: none"> Liczba osób objętych wsparciem 	<ul style="list-style-type: none"> 18 	<ul style="list-style-type: none"> MOPS (pracownicy socjalni)

4. Promowanie i organizowanie różnorodnych form integracji rodziny ze społecznością lokalną			
Środowiskowe spotkania rodzin	<ul style="list-style-type: none"> • Liczba rodzin uczestniczących w integracji • Liczba imprez organizowanych na terenie miasta 	<ul style="list-style-type: none"> • 400 • 5 	<ul style="list-style-type: none"> • MOPS • Organizacje pozarządowe • Wychowawcy prowadzący pozalekcyjne zajęcia opiekuńczo-wychowawcze
Umacnianie więzi rodzinnych poprzez wymianę doświadczeń międzypokoleniowych	<ul style="list-style-type: none"> • Ilość dzieci i dorosłych uczestniczących w przedsięwzięciach 	<ul style="list-style-type: none"> • 380 	<ul style="list-style-type: none"> • MOPS • Wychowawcy prowadzący pozalekcyjne zajęcia opiekuńczo-wychowawcze • Organizacje pozarządowe
Wspieranie tworzenia lokalnych koalicji na rzecz rodziny	<ul style="list-style-type: none"> • Ilość podmiotów 	<ul style="list-style-type: none"> • 3 	<ul style="list-style-type: none"> • MOPS • Wychowawcy prowadzący pozalekcyjne zajęcia opiekuńczo-wychowawcze • Organizacje pozarządowe • Zespół Interdyscyplinarne ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie • Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

8. REALIZATORZY PROGRAMU

Realizatorem Programu jest Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Mławie, jednak założenia Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2014 – 2016 w Mieście Mława mogą realizować wszystkie podmioty, które w ramach swoich kompetencji posiadają obowiązek wspierania rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych oraz podmioty bądź osoby specjalizujące się i mające kontakt z dzieckiem i rodziną.

Przy realizacji programu współpracować powinny:

- Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej,
- Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- Kuratorzy sądowi
- Towarzystwo Budownictwa Społecznego,
- Służba zdrowia,
- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie,
- Środowiskowy Dom Samopomocy
- Zespół Ośrodków Wsparcia
- Powiatowy Urząd Pracy,
- Stacja Pielęgniarstwa Rodzinnego „Caritas”,
- Komenda Powiatowa Policji,
- Publiczne i niepubliczne placówki oświatowe
- Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa,
- Straż Miejska
- Dom Dziecka w Kowalewie
- Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna,
- Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy,
- Przychodnia Terapii Uzależnień i Współzależnienia,
- Miejski Dom Kultury,
- Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji
- Miejska Biblioteka Publiczna
- Organizacje pozarządowe
- Kościoły i związki wyznaniowe.

9. FINANSOWANIE PROGRAMU

Źródłem finansowania zadań Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2014 – 2016 w Mławie są środki finansowe poszczególnych podmiotów odpowiedzialnych za realizację zadań określonych w ustawie z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, a także środki uzyskane z dotacji i środków pozabudżetowych pozyskanych z innych źródeł.

10. MONITORING PROGRAMU

1. Monitorowanie i ewaluacja Programu odbywać się będzie poprzez przedkładanie w terminie do 31 marca każdego roku Radzie Miasta sprawozdań z realizacji Programu.
2. Sporządzanie sprawozdań rzeczowo-finansowych z zakresu wspierania rodziny oraz przekazanie ich właściwemu wojewodzie w wersji elektronicznej z zastosowaniem systemu technicznego, o którym mowa w art. 187 ust. 3 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej